

KO E TAU 'I HE PUIPUITU'A 'O E NGAAHI TAU

Lesoni 1 ki he 'aho 6 'o 'Epeleli 2024

Justina

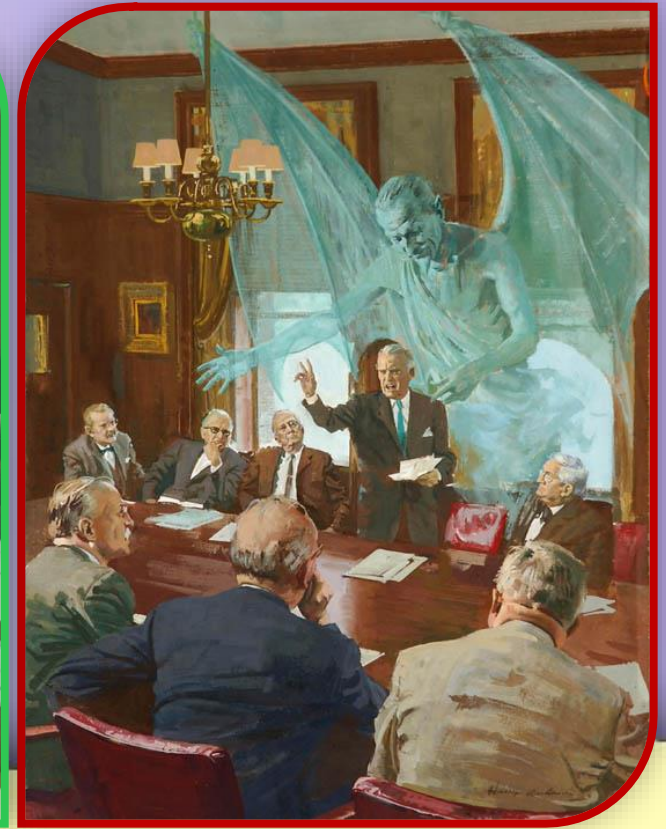

“Pea na’e fai ‘a ‘etau ‘i he langi:
ko Maikeli mo ‘ene kau ‘āngelo
na’a nau tau‘i ‘ae fu‘u ngata; pea
na’e tau ‘ae fu‘u ngata mo ‘ene
kau ‘āngelo. Ka na’e ‘ikai te nau
ikuna; pea na’e ‘ikai kei ‘ilo hanau
potu ‘i he langi.” (Fakahā12:7, 8)

‘Oku tau mo‘ui ‘i ha fepakipaki lahi. Tatau ai pē kapau ‘oku ‘ikai ke tau ‘ilo‘i, pe ‘ikai ke tau tui ‘oku malava ‘eni

‘Oku fakalaumālie ‘a e ngaahi mālohi ‘oku fepakipakí, ‘oku ‘ikai ke tau fakatokanga‘i (‘Efesō 6:12). Kae kehe, ‘oku lava ke tau ongo‘i ‘a e ngaahi nunu‘a ‘o e taú. Ngaahi fakatamaki, anga‘uli, mate ...

Na‘e ‘i he tu‘unga fakatu‘uní ‘a e founga - pule tonu ‘a e ‘Otuá, ‘a e mateaki ‘a e kau ‘āngeló mo e ngaahi māmani ta‘elavame‘á. ‘Oku ‘i he tu‘unga fakatu‘i ho‘omou mateaki mo au he ‘aho ni.

- ➡ Ko e kamata‘anga ‘o e fepakipaki
- ➡ Angatu‘u ‘i he Langí
- ➡ Angatu‘u ‘i he Māmaní
- ➡ toe foki mai ‘a e ‘ofa
- ➡ Ko e fepakipaki he ‘aho ni

KO E KAMATA'ANGA 'O E FEPAKIPAKI

"Na'a mou ta'ehalaia 'i homou ngaahi halá talu mei he 'aho na'e fakatupu ai 'a kimoutolú, 'o a'u ki hono 'ilo 'o e fai angahalá 'iate kimoutolu" ('Isikeli 28:15)

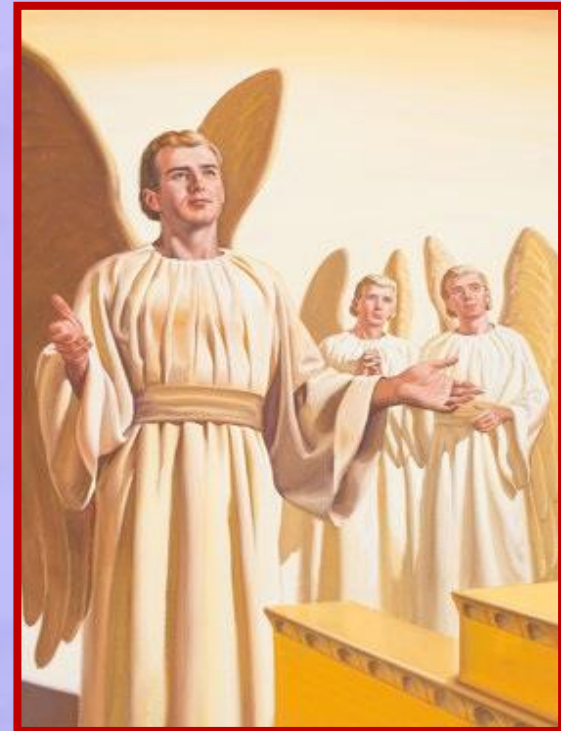
Ko e mo'oni'i me'a ko ia, 'i 'Ītení, na'e 'i ai ha tokotaha na'á ne faka'ai'ai 'a 'Ivi ke ta'efalala ki he 'Otuá, 'oku fakahu'unga ai ha angatu'u ki he 'Otuá ki mu'a ke 'i ai 'a e fa'ahinga 'o e tangatá (Sēnesi. 3:1).

Na'e ui 'e Sīsū 'a e tokotaha ko ení 'a ia 'okú ne tūtuu'i 'a e ta'efalala 'i he vaha'a 'o e 'Otuá mo 'ene ngaahi me'amo'uí "ko ha fili," 'a ia na'á ne fakahaa'i ko e tēvoló (Matiu 13:39)

Ko e 'uluaki fehu'i 'oku totonu ke tau fai kiate kitautolú: Na'e fakatupu nai 'e he 'Otuá 'a e tēvoló, 'a ia, na'e fakatupu nai 'e he 'Otuá ha tokotaha kovi?

Kapau na'e haohaoa 'a Lusifā, na'e anga fēfē 'ene hoko ko e tēvoló? Na'e kamata fēfē 'a e fepaki 'i he vaha'a 'o e 'Otuá mo iá? Na'e foaki ange 'e he 'Otuá kiate ia, 'o hangē ko e kotoa 'o 'ene ngaahi me'a na'e fakatupú, 'a e tau'atāina ke filí, pea na'e fili 'a Lusifā ke angatu'u, pea feinga ke nofo'i 'a e taloni 'o e 'Otuá ('Isikeli 28:15; Is. 14:13-14).

ANGATU'U 'I HE LANGÍ

"Na'e tafi'i 'e hono hiku ha vahe tolu 'e taha 'o e ngaahi fetu'u mei he langi 'o tolongi kinautolu ki he mamani ..." (Fakaha 12:4)

Na'e hoko 'a Lusifa ko Setane, ko e fakakovi (Fakaha 12:10; Siope 1:6, 9-10). Na'á ne taliteke'i 'a e ngaahi ui anga - 'ofa kotoa 'a e 'Otuá ke liliu 'ene fakakaukáú.

'I he holi ko ia 'a Lusifā ke ne fa'ao 'a e taloni 'o e Langí, na'á ne 'ohake ai ha veiveiua ki he kau 'āngeló fekau'aki mo e fakamaau totonu 'a e pule'anga fakalangí. 'Ikai na'a nau tau'ataina kotoa? Ko e hā 'oku fakamo'ulaloa ai ki he ngaahi lao kovi, pea mahalo, ta'etotonu pe ta'e'uhinga?

Na'e hoko 'a e angatu'ú ko ha fepaki tau'atāina, ko ha tau 'a ia na'e pau ke fai ai 'e he 'āngelo taki taha 'enau filí. 1/3 'o e kau 'angelo na'e muimui 'ia Setane, kae kei faivelenga pe 'a e toenga ki he 'Otuá (Fakaha 12:4).

'Oku kei hokohoko atu pē he 'ahó ni 'a e taú. 'Oku kei mālohi pē 'a Sētane. 'Okú ne feinga ke toho 'a e tokotaha kotoa pē ke angatu'u ki he 'Otuá. 'Oku ua pe 'a e tafa'aki. Ko e fa'ahinga 'oku nau loto ke talangofua ki he Lao 'a e 'Otuá, pe ko e fa'ahinga 'oku nau taliteke'i iá. 'Oku 'atautolu 'a e fili (Teutalonome. 30:11, 16, 19; Sosiua 24:15).

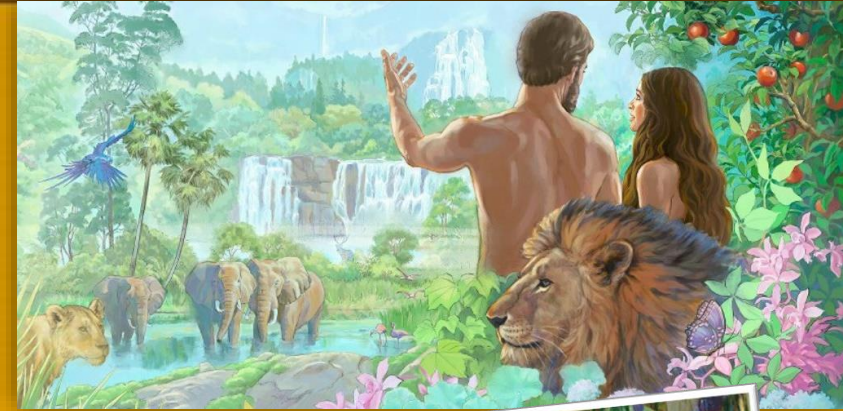

"Na'e mei lava pē 'e he 'Otua Māfimongá 'o lī hifo 'a e tokotaha foaki ko 'ení mei he langí; ka na'e 'ikai ko 'Ene taumu'á 'eni. Te Ne foaki ki he kau angatu'ú ha faingamālie tatau ke fakafuofua'i 'a e mālohí mo e mālohí 'aki Hono 'Aló mo 'Ene kau 'āngelo mateakí. 'E fili 'e he 'āngelo kotoa pē hono tafa'akí 'i he tau ko 'ení pea 'e fakahā ia ki he kakai kotoa pē. [...] Kapau na'e faka'aonga'i 'e he 'Otuá Hono mālohí ke tautea'i 'a e angatu'u lahi ni, na'e 'ikai mei fakahā 'a e kau 'āngelo ta'e fiefiá; ko ia, na'e toe fou 'a e 'Otuá 'i ha hala 'e taha, he te Ne fakahā mahino ki he tokotaha kotoa pē 'i he langí 'a 'Ene fakamaau totonú mo 'Ene fakamāú."

ANGATU‘U ‘I HE MĀMANÍ

"Pea ne pehe ange, 'Ko hai na'a ne talaatu 'oku ke telefua? Kuó ke kai mei he fu'u 'akau 'a ia na'á ku fekau kiate koe ke 'oua na'á ke kai mei aí?' " (Sēnesi 3:11)

Na'e fakatupu 'e he 'Otuá 'a e kau 'āngeló 'i ha 'ātakai ta'ehalaia mo haohaoa. Ko e me'a tatau pe, na'e fakatupu 'e he 'Otua 'a e fa'ahinga 'o e tangata 'i ha 'ataakai haohaoa, 'o 'ata'ata mei he angahala (Senesi 1:31). Hangē ko ia na'e hoko ki he kau 'āngeló, na'e toe fakatupu kitautolu 'e he 'Otuá 'aki 'a e mālohi ke fili tau'atāina. Ko ia, na'e lava ke faka'aonga'i 'e 'Ātama mo 'Ivi 'a e tau'atāina ko iá, na'á ne 'oange kiate kinaua ha ki'i fokotu'utu'u faingofua: "ka 'e 'ikai te mo kai mei he 'akau 'o e 'ilo 'o e lelei mo e kovi" (Sēnisi 2:17).

Ko e tu'unga pē ia 'e taha 'e lava ke 'ai ai kinautolu 'e Sētane ke nau veiveiua. 'I he kākaá, na'á ne lava'i ai 'ene taumu'á. Na'e veiveiua 'a 'Ātama mo 'Ivi ki he 'Otuá, talangata'a kiate la, 'o na tafoki mei he tupu'anga 'o e mo'uí (Sēnisi 3:6, 9-13, 19). Na'e fakaava 'e 'Ātama 'a e matapā ke hū ai 'a e angahalá, pea na'e hoko pehē 'a e maté ki he kakai fulipē (Loma 5:12).

Talu mei ai, 'oku tau mo'ui 'i ha māmani 'oku faka'ilonga'i 'aki 'a e mamahi, puke mo e mate. 'Oku tau totongi kotoa nai e angahala 'a 'Ātamá?

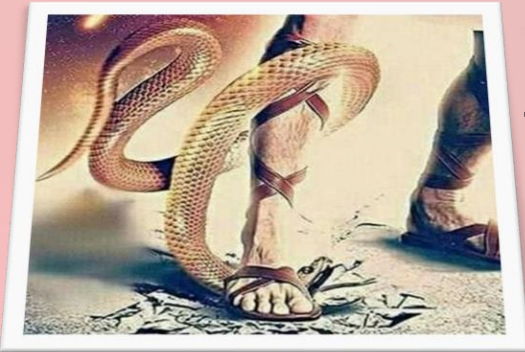
'Oku tau takitaha totongi pē 'etau angahalá: "he kuo faiangahala kotoa pē pea tōnounou 'i he fakamālō mei he 'Otuá" (Loma 3:23).

'OFA 'I HE FUNGA KANITA

"Ko 'eni 'a e 'ofá: na'e 'ikai ko 'etau 'ofa ki he 'Otuá, ka ko 'ene 'ofa kiate kitautolu peá ne fekau hono 'Aló ko e feilaulau fakalelei koe'uhí ko 'etau ngaahi angahalá" (1 Sione 4:10)

Na'a mo e ki mu'a ke fanongonongo 'a e ngaahi nunu'a 'o e talangata'á, na'e fakahā 'e he 'Otuá kia 'Ātama mo 'Ivi 'oku 'i ai ha palani ki hona huhu'í (Sēnesi 3:15).

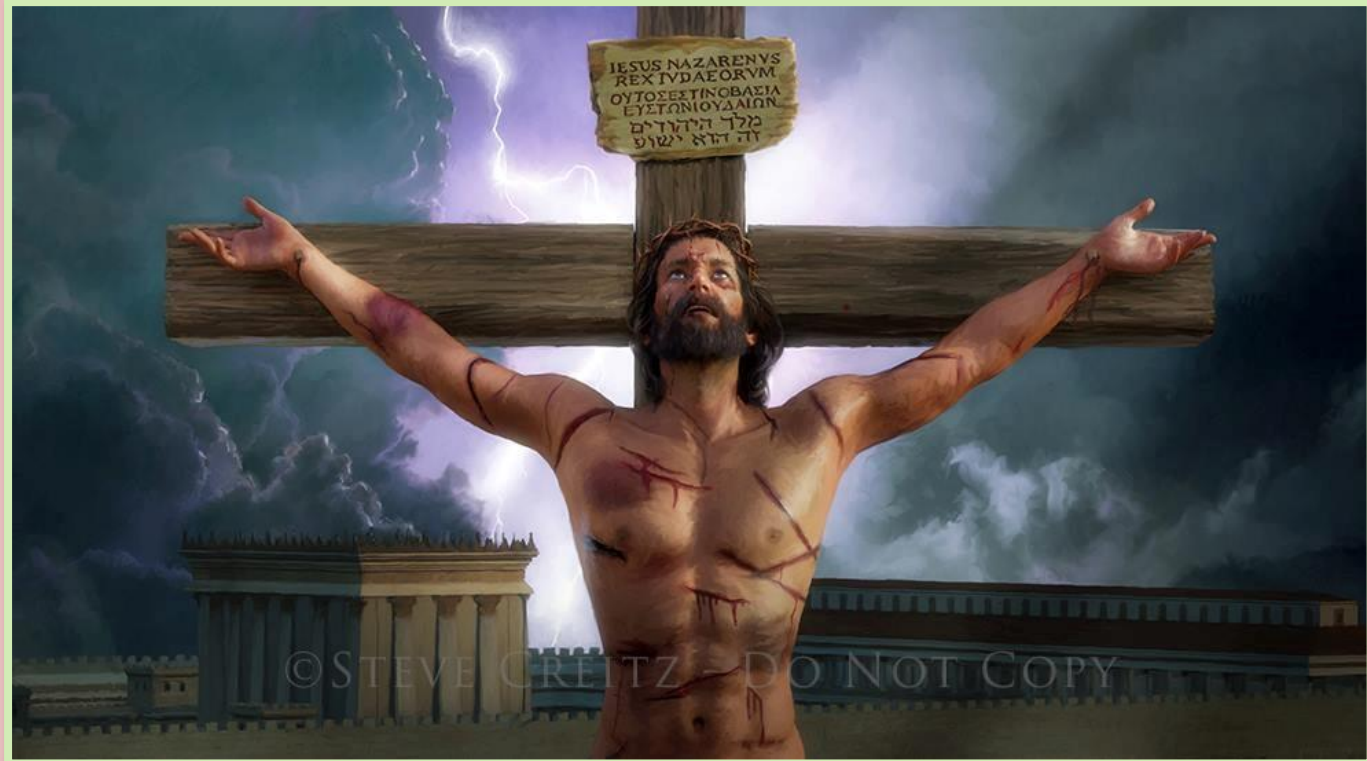

Na'e fakamavahe'i loto - lelei ' e he fa'ahinga ' o e tangatá ia mei he Tokotaha - Fakatupú. Ka na'e 'ikai ke li'aki 'e he 'Otuá 'ene fānau ta'ehounga'ia, ka na'á Ne fakahā hono 'ulungāanga totonú 'aki 'Ene 'ofa kiate kinautolu 'o mahulu atu 'i he tuí (Sione 3:16).

Na'e 'ikai fie ma'u 'a e maté ia ke hoko ko e iku'anga ta'engata ki he taha faiangahalá. Na'e fakahāhā ' e Sīsū ' a 'ene ' ofá ' aki hono totongi ' a e totongi ' o e angahalá ' aki ' ene mo'uí (Loma 5:8).

'Oku 'ikai ha me'a 'iate kitautolu te ne ngaohi kitautolu ke tau taau mo e 'ofa 'a e 'Otuá. Kae kehe, ' i he tulutā kotoa ' o e toto na'e lilingi ' e Sīsū ' i Kalevalé, ' oku tala mai ai ' e he ' Otuá: "' Oku ou ' ofa ' iate koe."

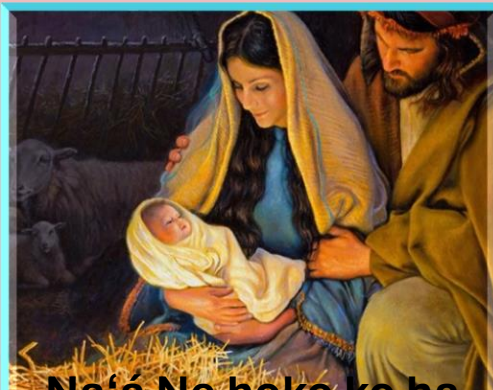
'OFA 'I HE FUNGA KANITA

"Ko 'eni 'a e 'ofá: na'e 'ikai ko 'etau 'ofa ki he 'Otuá, ka ko 'ene 'ofa kiate kitautolu peá ne fekau hono 'Aló ko e feilaulau fakalelei koe'uhí ko 'etau ngaahi angahalá" (1 Sione 4:10)

Na'e anga - fēfē hono fakahaa'i mai ' e Sīsū kiate kitautolu ' a ' ene ' ofa?

Na'e fakatupu 'e Sīsū 'a e me'a kotoa pē 'oku 'i aí (Sione 1:3)

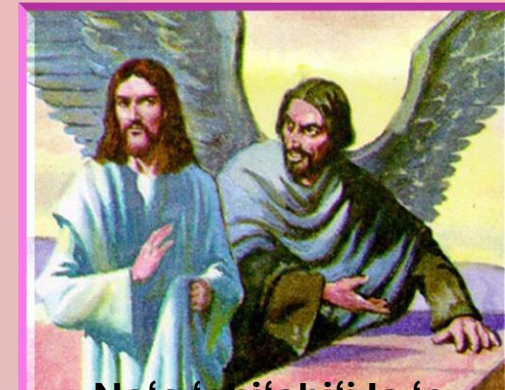

Na'á Ne hoko ko ha me'amo'ui (Sione 1:14)

Na'á Ne foua e ngaahi faingata'á, mamahí, fiekaia'á mo e mamahí, hangē ko kitautolú

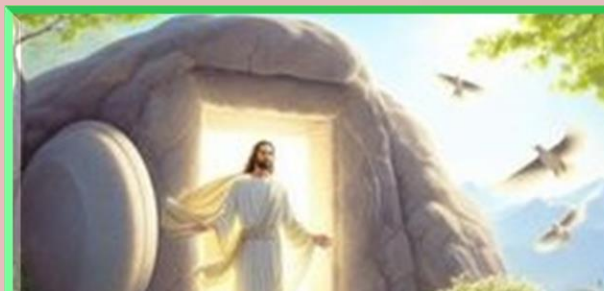
(Senesi 53:3; Ma'ake 11:12)

Na'e 'ani'ahi'i la 'o hangē pē ko kitautolú (Hepelū 4:15)

'I He'ene angatonú, na'á Ne loto fiemālie ke mamahi koe'uhí ko 'etau ngaahi angahalá (1 Pita 3:18; Sione 10:17-18)

'I he'ene maté mo toetu'ú, na'á ne fakapapau'i mai ai kiate kitautolu 'a e mo'ui ta'engata 'i he'ene feohí (Loma 6:3-4)

Pea na'e hoko kotoa 'eni koe'uhí ko e 'ofa (1 Sione 4:10)

KO E FERAKIPAKI HE 'AHO NI

"Ko ia 'okú ne fa'a fakamo'ui kakato ai 'a kinautolu 'oku ha'u ki he 'Otuá 'iate iá, koe'uhí he 'okú ne mo'ui ma'u ai pē ke taukapo'i 'a kinautolu" (Hepelū 7:25)

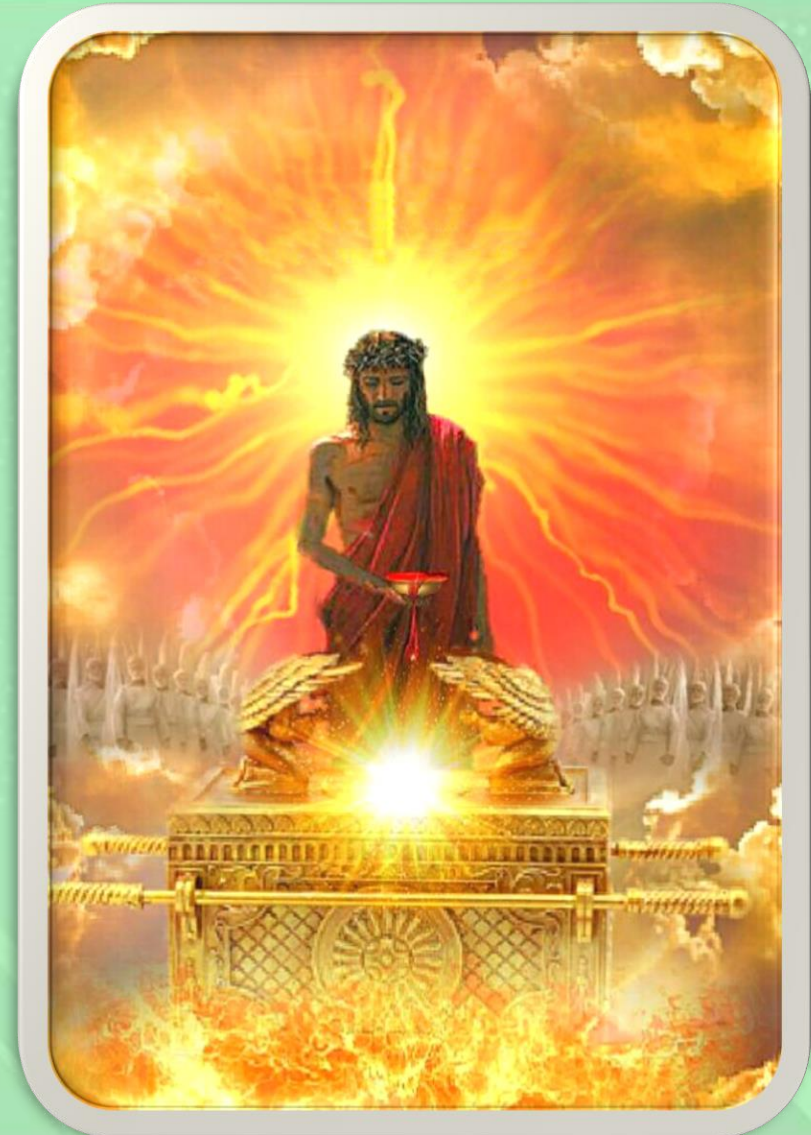
'I he 'aho ni, 'oku huki 'a Sisu ma'atautolu 'i he Fale Hufanga'anga Fakalangi (Hepelu 9:24; 7:25).

'I he malumalu 'o hono ta'ata'a na'e lilingi 'i he kolosi, 'oku foaki ai kitautolu 'e Sisu 'i he 'ao 'o e Tamai – pea 'i he 'ao 'o e kakai kotoa 'o e 'univesi – ko ha kakai angatonu mo haohaoa, 'oku nau taau ke ma'u ha nofo'anga 'i he Langi.

Ko ia ai, 'oku fakaafe'i kitautolu ke tau fakaofiofi ki he 'Otuá 'i he loto - falala fakafou 'ia Sīsū (Hep. 4:15-16).

'Oku finangalo 'a Sīsū ke tau falala kiate ia 'i he'etau fie ma'u kotoa pē 'i he'etau mo'uí (Sione 14:13-14). Ko e feitu'u 'oku 'i ai 'a e manavaheé, 'okú ne 'omi ai 'a e melinó; ko e feitu'u 'oku 'i ai 'a e ongo'i halaiá, 'okú ne 'omi ai 'a e fakamolemolé; 'i he feitu'u 'oku 'i ai 'a e vaivai, 'oku ne 'omi 'a e malohi.

"'I he taimi 'oku lōmekina ai koe 'e he ngaahi 'ahi'ahí, 'i he taimi 'oku hanga ai 'e he tokangá, puputu'ú, mo e fakapo'ulí 'o 'ākilotoa ho laumālié, hanga ki he feitu'u na'á ke mamata fakamuimui ai ki he māmá. Malolo 'i he 'ofa 'a Kalaisi pea 'i He'ene tokanga. 'I he taimi 'oku fefa'uhi ai 'a e angahalá mo e taukei 'i he lotó, 'i he taimi 'oku ngaohikovi'i ai 'e he ongo'i halaiá 'a e laumālié mo fakamafasia'i 'a e konisēnisí, 'i he taimi 'oku kapusi ai 'e he ta'etuí 'a e 'atamaí, manatu'i 'oku fe'unga 'a e 'alo'ofa 'a Kalaisí ke ne fakavaivai'i 'a e angahalá mo teke'i 'a e fakapo'ulí. 'I he'etau feohi mo e Fakamo'uí, 'oku tau hū ai ki he potu 'o e melinó."